BÀI 14. LẬP TRÌNH VỚI CSDL TRONG JAVA

•

Nội dung

- Các khái niệm cơ bản về CSDL quan hệ
- Cú pháp SQL cơ bản
- Lập trình với CSDL trong Java

1. KHÁI NIỆM CƠ BẢN VỀ CSDL QUAN HỆ

;

Các khái niệm cơ bản

- CSDL là một tập hợp các dữ liệu có mối liên hệ logic và được lưu trữ theo một mô hình nào đó
- Hệ quản trị CSDL là hệ thống phần mềm cho phép tạo lập, quản lý và cung cấp các thao tác để làm việc với CSDL
- CSDL quan hệ là mô hình mà trong đó dữ liệu được tổ chức dưới dạng bảng:
 - Cột: các trường(hoặc thuộc tính). Mỗi trường được xác định trên miền xác định của trường
 - Dòng: các bản ghi dữ liệu
- Các bảng trong CSDL quan hệ có liên kết với nhau bởi các trường

Mô hình dữ liệu quan hệ - Ví dụ

Bảng tbl_product

productID	productName	category	supplier	price
LAP001	HP Pavillon G50	Laptop	FPT	467
MOU103	Logitech M185	Mouse	SV House	12
LAP012	Fujitsu LH530	Laptop	FPT	520

Bảng tbl_bill

billID customer		date
1123	Bui Trong Tung	24/8/2014
1124	Nguyen Ha Dong	01/09/2014

Bång tbl_bill_line

billID	productID	quantity
1123	LAP012	1
1123	MOU103	3
1124	LAP012	2

.

Các khái niệm cơ bản

- Khóa K là tập các trường sao cho mỗi giá trị của K xác định duy nhất một bộ dữ liệu trong bảng
 - Trên một bảng có thể có nhiều khóa, nhưng chỉ chọn một khóa làm khóa chính
- Nếu K là khóa thì mọi K* ⊃ K là khóa. K* được gọi là siêu khóa
- K là khóa tối thiểu nếu mọi K' ⊂ K không phải là khóa
 - Khóa chính thường là khóa tối thiểu
- Khóa ngoài $K_{\rm f}$ nếu $K_{\rm f}$ là khóa chính trên một bảng khác

Ví dụ

- Bång tbl_product:
 - · Khóa chính: productID
 - Siêu khóa: (productID,productName)...
- · Bảng tbl_bill:
 - · Khóa chính: billID
- Bång tbl_bill_line
 - Khóa chính: (billID, productID)
 - Khóa ngoài: productID, billID

7

2. CÚ PHÁP SQL CƠ BẢN

SQL là gì

- SQL (Structured Query Language): ngôn ngữ truy vấn trên hệ quản trị CSDL
- Là ngôn ngữ phổ biến nhất, được hầu hết các hệ quản trị
 CSDL hỗ trợ
- SQL bao gồm:
 - Ngôn ngữ định nghĩa dữ liệu: tạo bảng, mối liên hệ giữa các bảng, quy tắc, ràng buộc áp dụng lên dữ liệu
 - Ngôn ngữ thao tác dữ liệu: thêm, sửa, xóa, tìm kiếm
 - Ngôn ngữ điều khiển dữ liệu: phân quyền người dùng...
- Hệ quản trị CSDL MySQL: mysql.com

9

Quy tắc định danh và kiểu dữ liệu

- Định danh:
 - Chữ cái, chữ số, dấu _
 - Tối đa: 32 ký tự
 - · Không phân biệt chữ hoa, chữ thường
- Kiểu dữ liệu:
 - CHAR(n): xâu có độ dài n ký tự
 - VARCHAR(n): xâu có độ dài tối đa n ký tự
 - NCHAR(n): h
 ô tr
 v Unicode
 - NVARCHAR: h
 ô tr
 v Unicode
 - Int, SmallInt, Float, Real, Double
 - Date: định dạng YYYY-MM-DD
 - DateTime: định dạng YYYY-MM-DD HH:MM:SS

• ...

Một số câu lệnh cơ bản

- SHOW DATABASES;
 - Liệt kê các CSDL
- CREATE DATABASE IF NOT EXISTS Ten CSDL;
 - Tạo mới CSDL
- CREATE DATABASE Ten CSDL;
- DROP DATABASE IF EXIST Ten CSDL;
 - Xóa CSDL
- DROP DATABASE Ten CSDL;
- USE Ten CSDL;
 - Truy cập CSDL để thao tác

11

Tạo bảng

Cú pháp

```
CREATE TABLE [IF NOT EXISTS] tenBang(
   tenCot1 KieuDuLieu [NOT NULL] [DEFAULT value]...,
   tenCot2 KieuDuLieu [NOT NULL] [DEFAULT value]...,
   ...,
   PRIMARY KEY(...)
   [CONSTRAINT tenRangBuoc kieuRangBuoc menhDe]
) [DEFAULT CHARSET = charSet];
```

- Giải thích
 - [...] : có thể có hoặc không cần trong câu lệnh
 - NOT NULL: trường này phải có giá trị trên các bản ghi
 - DEFAULT : thiết lập giá trị mặc định
 - PRIMARY KEY : thiết lập khóa chính
 - CONSTRAINT : thiết lập ràng buộc
 - DEFAULT CHARSET: Bảng mã mặc định

Một số kiểu ràng buộc

Ràng buộc khóa ngoài

```
CONSTRAINT tenRangBuoc FOREIGN KEY (...)

REFERENCES tenBangThamChieu (...)

[ON DELETE RESTRICT | CASCADE]

[ON UPDATE RESTRICT | CASCADE]
```

- Giải thích:
 - FOREIGN KEY : thiết lập khóa ngoài
 - REFERENCES : tham chiếu trên bảng tham chiếu (bảng cha)
 - UPDATE : thay đổi khóa
 - DELETE :xóa khóa
 - RESTRICT: cấm thay đổi/xóa khóa ngoài trên bảng cha nếu bảng con còn có bản ghi chứa khóa
 - CASCADE : cho phép thay đổi/xóa khóa ngoài trên bảng cha, cập nhật lại trên bảng con

13

Một số kiểu ràng buộc(tiếp)

Ràng buộc giá trị của trường

CONSTRAINT tenRangBuoc CHECK bieuThucKiemTra

 Giải thích: ràng buộc này bắt buộc giá trị gán cho một trường trên các bản ghi phải thỏa mãn

bieuThucKiemTra

Tạo bảng - Ví dụ

Bảng tbl_product

productID	productName	category	supplier	price
LAP001	HP Pavillon G50	Laptop	FPT	467
MOU103	Logitech M185	Mouse	SV House	12
LAP012	Fujitsu LH530	Laptop	FPT	520

Bảng tbl_bill

billID	customer	phone	date
1123	Bui Trong Tung	0988888888	24/8/2014
1124	Nguyen Ha Dong	0912345678	01/09/2014

Bảng tbl_bill_line

billID	productID	quantity
1123	LAP012	1
1123	MOU103	3
1124	LAP012	2

15

Tạo bảng – Ví dụ

Tạo bảng - Ví dụ

17

Thay đổi cấu trúc bảng

Cú pháp

```
ALTER TABLE tenBang
ADD COLUMN tenCot KieuDuLieu; --Thêm cột
```

ALTER TABLE tenBang

DROP COLUMN tenCot KieuDuLieu; --Xóa cột

ALTER TABLE tenBang
CHANGE COLUMN tenCot TO KieuDuLieuMoi;

ALTER TABLE tenBang

ADD CONSTRAINT ...; --Thêm ràng buộc

ALTER TABLE tenBang
DROP CONSTRAINT tenRangBuoc; --Xóa ràng buộc

ALTER TABLE tenBang
DROP FOREIGN KEY tenRangBuoc; --Dùng cho MySQL

Tìm kiếm trên CSDL

Cú pháp

```
SELECT dsCot --danh sách cột cần lấy dữ liệu
FROM dsBang --danh sách bảng chứa dữ liệu
[WHERE bieuThuc] --biểu thức điều kiện dữ liệu cần lấy
[GROUP BY cot]
[HAVING bieuThucHV]
[ORDER BY cot ASC|DEC]
[UNION|INTERSECT|MINUS]...;
```

19

Truy vấn trên 1 bảng – Ví dụ

Hiến thị thông tin toàn bộ hóa đơn từ bảng tbl_bill

```
SELECT *
FROM tbl_bill;
```

Hiển thị tên các sản phẩm và giá từ bảng tbl_product

```
SELECT productName, price
FROM tbl_product;
```

 Hiển thị danh sách các sản phẩm có giá trên 100 và do FPT cung cấp

```
SELECT productID, productName, category, price
FROM tbl_product
WHERE (price > 100) AND (supplier = `FPT');
```

Các phép toán trên biểu thức điều kiện

- Các phép so sánh: =, <>, >, <, >=, <=
- Các phép toán logic: NOT, AND, OR, XOR
- Các phép toàn pham vi:
 - BETWEEN...AND...: nằm trong khoảng giá trị liên tục
 - NOT BETWEEN...AND...: n\u00e4m ngo\u00e4i kho\u00e4ng gi\u00e4 tri
 - IN (value1, value2,...): nằm trong tập giá trị
 - NOT IN(...): không nằm trong tập
 - LIKE: đối sánh xâu ký tự:
 - _: một ký tự bất kỳ
 - %: một xâu bất kỳ
 - Ví du: abc% : xâu hợp lệ nếu bắt đầu là abc %abc: xâu hợp lệ nếu kết thúc là abc
 - a_b%: xâu hợp lệ nếu bắt đầu là a, tiếp theo là một ký tự bất kỳ, sau đó đến ký tự b

21

Tìm kiếm loại trừ các bản ghi trùng nhau

- Sử dụng từ khóa DISTINCT
- Ví dụ: hiến thị danh sách các nhà cung cấp

```
SELECT DISTINCT supplier
FROM tbl_product;
```

Hiển thị danh sách các nhà cung cấp mặt hàng Laptop

```
SELECT DISTINCT supplier
FROM tbl product
WHERE category = 'Laptop';
```

Phân nhóm kết quả tìm kiếm

• Phân nhóm: sử dụng GROUP BY. Ví dụ

```
SELECT *
FROM tbl_product
GROUP BY category;
```

Kết quả: chỉ có bản ghi đầu tiên mỗi nhóm được hiển thị

productID	productName	category	supplier	price
LAP001	HP Pavillon G50	Laptop	FPT	467
MOU103	Logitech M185	Mouse	SV House	12

 Cột dùng để phân nhóm phải xuất hiện trên mệnh đề SELECT

23

Thống kê kết quả tìm kiếm

- Đếm: COUNT
 - · COUNT(*): số bản ghi trả về
 - COUNT(tenCot): số bản ghi mà có giá trị của trường tenCot khác NULL
- Ví dụ: đếm số mặt hàng

```
SELECT COUNT(*) AS 'Count' FROM tbl_product;
```

Kết quả

Count 3

Ví dụ: đếm số mặt hàng của mỗi nhà sản xuất

SELECT supplier, COUNT(*)
FROM tbl_product
GROUP BY supplier;

supplier	COUNT(*)
FPT	2
SV House	1

Thống kê kết quả tìm kiếm

- Tìm giá trị lớn nhất, nhỏ nhất, trung bình: MAX, MIN, AVG
- Tính tổng các giá trị: SUM
- Ví dụ

SELECT MAX(price), MIN(price), AVG(price)
FROM tbl_product;

MAX(price)	MIN(price)	AVG(price)
520	12	333.0000

Kết hợp GROUP BY: Ví dụ

SELECT supplier, MAX(price), MIN(price), AVG(price)
FROM tbl_product
GROUP BY supplier;

supplier	MAX(price)	MIN(price)	AVG(price)
FPT	520	467	493.5000
SV House	12	12	12.0000

25

Mệnh đề HAVING

- Tương tự như WHERE nhưng cho phép kết hợp với GROUP BY và thực hiện trên các hàm COUNT, MAX...
- Ví dụ: Hiển thị danh sách các nhà cung cấp các mặt hàng có giá tối thiểu lớn hơn 400

SELECT supplier, MIN(price) as 'min'
FROM tbl_product
GROUP BY supplier
HAVING min > 400;

supplier	Min
FPT	467

Sắp xếp kết quả tìm kiếm

Sử dụng từ khóa ORDER BY. Mặc định sắp xếp tăng dần

Sắp xếp tăng dần: ASC

Sắp xếp giảm dần: DESC

SELECT *
FROM tbl_product
ORDER BY supplier DESC, price;

productID	productName	category	supplier	price
MOU103	Logitech M185	Mouse	SV House	12
LAP001	HP Pavillon G50	Laptop	FPT	467
LAP012	Fujitsu LH530	Laptop	FPT	520

27

Sắp xếp kết quả tìm kiếm (tiếp)

- Kết hợp các mệnh đề
- Ví dụ: hiển thị các nhà cung cấp theo số chủng loại mặt hàng giảm dần

SELECT supplier, COUNT(*) AS 'count'
FROM tbl_product
GROUP BY supplier
ORDER BY Count DESC;

supplier	Count
FPT	2
SV House	1

Truy vấn trên nhiều bảng

Cú pháp

```
SELECT dsCot -- Danh sách các trường cần lấy
FROM dsBang -- Danh sách bảng
WHERE bieuThuc -- Biểu thức điều kiện
...;
```

 Ví dụ: Hiển thị danh sách các mặt hàng đã bán được trên hóa đơn số 1123

```
SELECT productName, category, quantiy

FROM tbl_product, tbl_bill_line

WHERE (billID = 1123) AND (tbl_product.productID = tbl_bill_line.productID);
```

29

Truy vấn trên nhiều bảng (tiếp)

· Hiển thị lịch sử mua hàng của khách hàng Bui Trong Tung

```
SELECT tbl_bill_line.billID, date, productName, quantiy
FROM tbl_product, tbl_bill, tbl_bill_line
WHERE (customer = 'Bui Trong Tung') AND
(tbl_product.productID = tbl_bill_line.productID) AND
(tbl_bill.billID = tbl_bill_line_billID);
```

Truy vấn lồng nhau

- Lồng trên mệnh đề WHERE: Kiểm tra thành viên tập hợp(IN, NOT IN)
- Ví dụ: Đưa ra tên của các nhà cung cấp đồng thời 2 mặt hàng Laptop và chuột (Mouse)

```
SELECT DISTINCT supplier

FROM tbl_product

WHERE category = 'Laptop' AND supplier IN (

SELECT supplier

FROM tbl_product

WHERE category = 'Mouse');0
```

 Ví dụ: Đưa ra tên của các nhà cung cấp đồng thời mặt hàng Laptop nhưng không cung cấp chuột (Mouse)

```
SELECT DISTINCT supplier

FROM tbl_product

WHERE category = 'Laptop' AND supplier NOT IN (

SELECT supplier

FROM tbl_product

WHERE category = 'Mouse');
```

31

Truy vấn lồng nhau (tiếp)

- Lồng trên mệnh đề WHERE: Kiểm tra sự tồn tại của bản ghi (EXISTS, NOT EXISTS)
- Ví dụ: Đưa ra thông tin các mặt hàng đã bán ít nhất một lần

```
SELECT *
FROM tbl_product
WHERE EXISTS (SELECT productID
FROM tbl_bill_line
WHERE tbl_bill line.productID =
tbl_product.productID);
```

 Ví dụ: Đưa ra thông tin các mặt hàng chưa bán được lần nào

```
SELECT *

FROM tbl_product

WHERE NOT EXISTS (SELECT productID

FROM tbl_bill_line

WHERE tbl_bill_line.productID =

tbl_product.productID);
```

Truy vấn lồng nhau (tiếp)

- Lồng trên mệnh đề WHERE: sử dụng với các phép toán tập hợp (>ALL, >=ALL, <ALL, <=ALL)
- Ví dụ: Đưa ra thông tin mặt hàng có giá thấp nhất

```
SELECT *
FROM tbl_product
WHERE price >= ALL(SELECT price from tbl_produt);
```

Ví dụ: Đưa ra thông tin mặt hàng có giá cao nhất

```
SELECT *
FROM tbl_product
WHERE price <= ALL(SELECT price from tbl_produt);</pre>
```

33

Thêm bản ghi mới vào bảng

Cú pháp:

```
INSERT INTO tenBang VALUES
(giaTri11, giaTri12,...)
(giaTri21, giaTri22,...)
...;
```

- Danh sách các giá trị trong cặp dấu () phải phù hợp với các cột trong bảng về thứ tự và kiểu. Những cột không có giá trị cụ thể thì nhận giá trị DEFAULT
- Ví dụ: thêm 1 bản ghi vào bảng tbl_bill

```
INSERT INTO tbl_bill VALUES
(1125, 'Nguyen Van An', '0903123123','2014-10-23');
```

 Sử dụng INSERT IGNORE INTO: tránh lỗi gây ra khi bản ghi mới đưa vào bảng có giá trị trường khóa chính trùng với các bản ghi đã có

Xóa bản ghi trong bảng

· Cú pháp:

```
DELETE FROM tenBang
WHERE dieuKienXoa;
```

 Ví dụ: xóa những mặt hàng trong bảng tbl_product mà chưa bán được lần nào

```
DELETE FROM tbl_product

WHERE NOT EXISTS (SELECT productID

FROM tbl_bill_line

WHERE tbl_bill_line.productID =

tbl_product.productID);
```

35

Sửa đổi giá trị của dữ liệu

Cú pháp

```
UPDATE tenBang SET
tenCot1 = giaTriMoi,
tenCot2 = giaTriMoi,...
WHERE dieuKienSua;
```

 Ví dụ: Sửa thông tin mặt hàng "FUJITSU LH530" có nhà cung cấp mới là Viettel với giá 500

```
UPDATE tbl_product SET
supplier = 'Viettel',
price = 500
WHERE productName = 'FUJITSU LH530';
```

3. CƠ BẢN VỀ LẬP TRÌNH CSDL TRONG JAVA

37

JDBC

- Java Database Conectivity: cung cấp các cách thức để kết nối và tương tác với CSDL
- JDBC có thể làm việc với tất cả các hệ quản trị CSDL
- JDBC cần có driver của CSDL để làm việc
- Cài đặt driver của MySQL trên Eclipse:
 - http://dev.mysql.com/downloads/file.php?id=453815
 - · Chon "No thanks, just start my download."
 - · Giải nén vào một thư mục nào đó
 - Chép file mysql-connector-java-5.1.{xx}-bin.jar vào thư mục "C:\program files\java\jdk1.7.0_{xx}\jre\lib\ext")
- Lưu ý: cần khởi động MySQL server để chương trình có thể kết nối và thao tác trên CSDL

Sử dụng MySQL trên Eclipse

- Bước 1: Trên Project cần sử dụng MySQL, tạo thư mục mới, ví dụ MySQLConnection
- Bước 2: Chép file mysql-connector-java-5.1.{xx}-bin.jar vào thư mục trên
- Bước 3: Chọn file .jar ở trên, chuột phải, chọn Build Path
 → Add to Build Path
- Bước 4: Viết và chạy project như thông thường

39

Các bước lập trình tương tác CSDL

• Bước 1: Tạo đối tượng Connection để kết nối tới CSDL Connection conn = DriverManager.getConnection(
 "jdbc:mysql://localhost:8888/DBName", user, pass)

Trong đó:

- localhost: giữ nguyên hoặc thay bằng địa chỉ của máy chạy MySQL server
- DBName: thay bằng tên CSDL cần xử lý
- user và pass: tài khoản trên MySQL
- Bước 2: Tạo đối tượng Statement để tương tác với CSDL

Statement stmt = conn.createStatement();

- Bước 3: Tạo xâu chứa câu truy vấn
- Bước 4, 5: slide sau
- Bước 6: Đóng kết nối

conn.close();

Bước 4: Thực thi truy vấn

Có 4 cách thực thi truy vấn bằng cách gọi các phương thức từ đối tượng Statement:

- ResultSet executeQuery(String queryStr)
 - Thực hiện truy vấn tìm kiếm, kết quả trả về lưu trọng ResultSet
- int executeUpdate(String updateStr)
 - Thực hiện các câu lệnh thay đổi trên CSDL
 - Trả về số bản ghi đã thay đổi
- boolean execute (String sqlStr)
 - Thực thi câu lệnh SQL bất kỳ, kết quả truy vấn phức hợp
 - Ít dùng
- int[] executeBatch()
 - · Thực thi nhiều câu truy vấn cùng lúc
 - Trả về mảng chứa số bản ghi đã thay đổi của các câu lệnh SQL

41

Bước 5: Xử lý kết quả truy vấn

- Kết quả truy vấn được đặt trong đối tượng ResultSet
 - Với các phương thức thực thi câu truy vấn không trả về một ResultSet, có thể sử dụng phương thức getResultSet() của đối tượng Statement để lấy kết quả truy vấn
- Các phương thức trên ResultSet:
 - boolean first(): chuyển tới bản ghi đầu tiên. Trả về false nếu kết quả trả về không có bản ghi nào
 - boolean last(): chuyển tới bản ghi cuối cùng. Trả về false nếu kết quả trả về không có bản ghi nào
 - boolean next(): chuyển sang bản ghi tiếp theo. Trả về false nếu không có
 - boolean previous(): chuyển sang bản ghi trước đó. Trả về false nếu không có
 - get<u>Type</u> (String fieldName): **lấy giá trị của trường fieldName**, thay <u>Type</u> bằng kiểu dữ liệu tương ứng

Truy vấn với PreparedStatement

- Tái sử dụng câu lệnh SQL
 - Trong câu lệnh SQL sqlStr, sử dụng dấu ? cho các giá trị được tham số hóa
 - Mỗi lần thiết lập câu truy vấn cần truyền các tham số tương ứng:

```
\operatorname{set}\underline{\mathit{Type}}(\operatorname{int\ seq},\ \underline{\mathit{Type}}\ \operatorname{value})
```

Trong đó:

seq: là thứ tự của tham số trong câu lệnh SQL (đánh số từ 1) Type: thay bằng kiểu dữ liệu tương ứng

- Thực thi truy vấn executeUpdate(), executeQuery(). Lưu ý: không cần truyền đối số là câu truy vấn
- Truy vấn theo lô:
 - void addBatch(): thêm câu truy vấn vào lô
 - int[] executeBatch(): thực hiện lô truy vấn

43

Ví dụ -

```
private static void queryProduct(Statement stmt) throws
                                             SQLException{
   System.out.println("Products in store:");
   String queryStr = "SELECT * FROM tbl product;";
   ResultSet rs = stmt.executeQuery(queryStr);
   //Check empty result
   if(!rs.first())System.out.println("Have no record!");
       //display result if not empty
       do{
          String id = rs.getString("productID");
          String name = rs.getString("productName");
          String category = rs.getString("category");
          String supplier = rs.getString("supplier");
          int price = rs.getInt("price");
          System.out.println(id + ", " + name + ", " + category
                              + ", " + supplier + "," + price);
       }while(rs.next());
```

Ví dụ (tiếp)

```
private static void addProduct(Connection conn) {
   System.out.println("Added some products into store");
   String queryStr = "INSERT IGNORE INTO tbl product
                      VALUES(?,?,?,?,?);";
   try(PreparedStatement addStmt =
                              conn.prepareStatement(queryStr)
  ) {
       addStmt.setString(1, "LAP003");
       addStmt.setString(2, "Macbook Pro 2014");
       addStmt.setString(3,"Laptop");
       addStmt.setString(4, "FPT");
       addStmt.setInt(5, 1300);
       addStmt.addBatch(); //add the statement for batch
       addStmt.setString(1, "LAP004");
       addStmt.setString(2, "Dell Vostro 3650");
       addStmt.setInt(5, 560);
       addStmt.addBatch();
       addStmt.executeBatch();
   }catch(SQLException e){e.printStackTrace();}
                                                                  45
```

Ví dụ (tiếp)

Ví dụ (tiếp)

```
public static void main(String[] args){
    //try-with-resource to create connection to MySQL
    try(Connection conn = DriverManager.getConnection(
        "jdbc:mysql://localhost:8888/store", "root", "123456");
        Statement stmt = conn.createStatement();
) {
            queryProduct(stmt);
            delProduct(stmt);
            queryProduct(stmt);
            addProduct(conn);
            queryProduct(stmt);
        } catch(SQLException e) {
                e.printStackTrace();
        }
}
```

47